

Ökad kärnsäkerhet

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet och lag om ändring i lagen (2010:973) om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet.

Av propositionen framgår att ändringarna innebär att tillståndshavarens ansvar för säkerheten vid kärnteknisk verksamhet förtydligas och att det införs gemensamma principer för säkerhetsarbetet och krav på att säkerhetsarbetet fortlöpande utvärderas och verifieras. De ändringarna görs för att genomföra EU:s ändrade kärnsäkerhetsdirektiv.

Vidare införs bestämmelser om att tillsynsmyndigheten ska ges insyn i hur tillståndshavaren tillgodoser att entreprenörer, leverantörer och andra uppdragstagare uppfyller säkerhetskraven samt att tillståndshavaren vid en radiologisk nödsituation, hot eller annan liknande omständighet ska säkerställa att värden för s.k. processparametrar för reaktorn överförs till tillsynsmyndigheten. Ändringarna görs för att förbättra tillsynsmyndighetens möjligheter till insyn i och övervakning av säkerhetsarbetet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2017.

Inga följdmotioner har väckts i ärendet.

I anslutning till detta ärende behandlas också ett yrkande från allmänna motionstiden 2015/16 om lokala säkerhetsnämnder och ett yrkande från allmänna motionstiden 2016/17 om oberoende härdkyllning. Utskottet avstyrker bägge yrkandena mot bakgrund av redan vidtagna åtgärder.

I betänkandet finns en reservation (V).

Behandlade förslag

Proposition 2016/17:157 Ökad kärnsäkerhet.

Ett yrkande från allmänna motionstiden 2015/16.

Ett yrkande från allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden.....	6
Ökad kärnsäkerhet	6
Lokala säkerhetsnämnder	7
Oberoende härdkylning	9
Reservation	11
Oberoende härdkylning, punkt 3 (V)	11
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	12
Propositionen	12
Motion från allmänna motionstiden 2015/16	12
Motion från allmänna motionstiden 2016/17	12
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	13
Förslag till lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet	13
Förslag till lag om ändring i lagen (2010:973) om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet	22

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Ökad kärnsäkerhet**

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet,
2. lag om ändring i lagen (2010:973) om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:157 punkterna 1 och 2.

2. **Lokala säkerhetsnämnder**

Riksdagen avslår motion

2015/16:1541 av Jörgen Warborn (M).

3. **Oberoende härdkyllning**

Riksdagen avslår motion

2016/17:2473 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 9.

Reservation (V)

Stockholm den 1 juni 2017

På försvarsutskottets vägnar

Allan Widman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Allan Widman (L), Åsa Lindestam (S), Hans Wallmark (M), Peter Jeppsson (S), Lena Asplund (M), Alexandra Völker (S), Mikael Jansson (SD), Jan R Andersson (M), Kent Härstedt (S), Daniel Bäckström (C), Anders Schröder (MP), Lotta Olsson (M), Paula Holmqvist (S), Roger Richtoff (SD), Stig Henriksson (V), Mikael Oscarsson (KD) och Mattias Öttersson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Europeiska ministerrådet antog den 8 juli 2014 direktiv 2014/87/Euratom om ändring av direktiv 2009/71/Euratom om upprättande av ett gemenskapsramverk för kärnsäkerhet vid kärntekniska anläggningar. Medlemsstaterna ska införa de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 15 augusti 2017. Som ett led i genomförandet av direktivet gav regeringen ett uppdrag till Strålsäkerhetsmyndigheten att utreda vilka författningsändringar som är nödvändiga för genomförandet av direktivet. Myndigheten redovisade sitt förslag i en rapport till regeringen den 30 november 2015 (Regeringskansliets dnr M2015/04091/Ke). Förslaget har remissbehandlats. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig hos Miljö- och energidepartementet (dnr M2015/04091/Ke). Regeringen har följt de förslag som inhämtats från Lagrådet. Inga följdmotioner har väckts i ärendet.

I anslutning till detta ärende behandlas också ett yrkande från allmänna motionstiden 2015/16 om lokala säkerhetsnämnder och ett yrkande från allmänna motionstiden 2016/17 om oberoende härdkylning.

Bakgrund

Det ändrade kärnsäkerhetsdirektivet

Med hänvisning till kärnkraftsolyckan i Fukushima i Japan och Europeiska rådets slutsatser från mars 2011 presenterade kommissionen den 13 juni 2013 ett förslag till reviderat kärnsäkerhetsdirektiv.

Den viktigaste nyheten i rådets slutliga direktiv 2014/87/Euratom av den 8 juli 2014 om ändring av direktiv 2009/71/Euratom om upprättande av ett gemenskapsramverk för kärnsäkerhet vid kärntekniska anläggningar (ändringsdirektivet) är införandet av säkerhetsmål. Innebörden är att medlemsstaterna ska kräva att kärntekniska anläggningar ska lokaliseras, konstrueras, uppföras, drivas och avvecklas så att olyckor förhindras, och om en olycka ändå inträffar ska dess konsekvenser kunna hanteras (artikel 8a).

Vidare anges att säkerhetssystemen ska bygga på djupförsvarsprincipen, dvs. att det ska finnas flera lager av säkerhetssystem som tar vid när ett lager brister (artikel 8b). Detta innebär att systemen ska vara redundanta, dvs. överlappande, samt fysiskt separerade och diversifierade så att inte den initiala händelsen, t.ex. brand eller översvämning, ska slå ut alla säkerhetssystem.

Direktivet ställer också krav på att det för alla kärntekniska anläggningar minst vart tionde år ska genomföras en återkommande säkerhetsvärdering av anläggningen för att verifiera att anläggningen uppfyller de aktuella krav som

finns samt identifiera eventuella förbättringar som behöver genomföras på anläggningen (artikel 8c).

Kraven på beredskapsorganisation i händelse av en olycka har också specificerats genom bl.a. krav på förbättrad samordning på såväl regional som internationell nivå (artikel 8d).

Vidare har direktivet utvidgats med krav på god säkerhetskultur genom bl.a. effektiva ledningssystem och utbildning (artikel 6 d och 8b.2).

Slutligen har det tillkommit bestämmelser i direktivet om ökad öppenhet och informationsplikt (artikel 8).

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås i huvudsak ändringar i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet. Ändringarna innebär att tillståndshavarens ansvar för säkerheten vid kärnteknisk verksamhet förtydligas och att det införs gemensamma principer för säkerhetsarbetet och krav på att säkerhetsarbetet fortlöpande utvärderas och verifieras. Ändringarna görs för att genomföra EU:s ändrade kärnsäkerhetsdirektiv.

Vidare införs bestämmelser om att tillsynsmyndigheten ska ges insyn i hur tillståndshavaren tillgodoser att entreprenörer, leverantörer och andra uppdragstagare uppfyller säkerhetskraven samt att tillståndshavaren vid en radiologisk nödsituation, hot eller annan liknande omständighet ska säkerställa att värden för s.k. processparametrar för reaktorn överförs till tillsynsmyndigheten. De ändringarna görs för att förbättra tillsynsmyndighetens möjligheter till insyn i och övervakning av säkerhetsarbetet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2017.

Utskottets överväganden

Ökad kärnsäkerhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet och lag om ändring i lagen (2010:973) om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet.

Propositionen

Regeringen föreslår att det förtydligas i lagen att det är förbjudet att utan särskilt tillstånd bedriva kärnteknisk verksamhet.

I propositionen föreslås vidare att direktivets bestämmelser om säkerhetsmål förs in i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet. Det innebär ett förtydligande om att kärntekniska anläggningar ska konstrueras, lokaliseras, uppföras, tas i drift, drivas och avvecklas med målsättningen att radiologiska nödsituationer ska undvikas. Om en sådan nödsituation ändå uppstår ska konsekvenserna kunna hanteras, dvs. utsläpp av radioaktiva ämnen ska begränsas och fördröjas. Uttrycket ”radiologisk olycka” ersätts med ”radiologisk nödsituation”, vilket också definieras i lagen. Syftet är att tydliggöra att lagen även omfattar situationer som ännu inte har resulterat i en olycka.

Regeringen föreslår vidare att det förs in bestämmelser i lagen om kärnteknisk verksamhet som tydliggör att tillståndshavaren har det fulla ansvaret för säkerheten vid den kärntekniska anläggningen. Vidare klargörs att tillståndshavaren ska säkerställa att entreprenörer och underentreprenörer som utför åtgärder på uppdrag av tillståndshavaren har de personella resurser och lämpliga kvalifikationer som krävs. Den nuvarande bestämmelsen om godkännande av uppdragstagare tas bort.

Förslaget innebär också att en tillståndshavare ska säkerställa att tillsynsmyndigheten ges möjlighet till insyn i och granskning av hur tillståndshavaren tillgodoser krav på säkerhet när uppgifter utförs av andra än tillståndshavaren.

I propositionen föreslås att säkerheten vid kärnteknisk verksamhet fortlöpande och systematiskt ska värderas och verifieras samt förbättras så långt det är möjligt och rimligt med hänsyn till de förhållanden under vilka verksamheten bedrivs, hur utrustningar och anläggningar påverkas av drift och ålder samt vunna erfarenheter och utvecklingen inom vetenskap och teknik. Bestämmelserna om helhetsbedömningar av säkerheten och strålskyddet vid kärntekniska anläggningar ändras så att det blir tydligare att de helhetsbedömningar som ska göras minst vart tionde år, till skillnad från de fortlöpande säkerhetsvärderingarna, ska avse en ny systematisk helhetsbedömning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om vad som följer av tillståndshavarens skyldigheter.

Regeringen föreslår vidare att tillståndshavaren ska informera såväl allmänheten som arbetstagarna om säkerheten vid den kärntekniska anläggningen vid normala driftförhållanden. I lagen införs också en hänvisning till de ytterligare bestämmelser om tillståndshavarens informationsansvar som finns i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och i föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen.

I propositionen föreslås också att den som har tillstånd att inneha eller driva en kärnkraftsreaktor ska säkerställa att värden för s.k. processparametrar (dvs. aktuella värden som varierar över tid avseende bl.a. tryck, nivå, flöde, temperatur och aktivitet i kärnkraftsreaktorn) avseende reaktorns drift överförs till tillsynsmyndigheten vid en radiologisk nödsituation, hot eller annan liknande händelse.

Regeringen föreslår avslutningsvis att straffbestämmelsen i lagen, vars nuvarande lydelse föreskriver att den som med uppsåt eller av oaktsamhet åsidosätter en föreskrift som meddelats med stöd av lagen kan dömas till böter eller fängelse i högst två år, ändras så att den endast omfattar överträdelse av föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av lagen. Dessutom görs en språklig modernisering av bestämmelsen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2017.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens förslag och konstaterar att det inte har väckts någon motion med anledning av propositionen. Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens lagförslag. Propositionen tillstyrks därmed i sin helhet.

Lokala säkerhetsnämnder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionen om lokala säkerhetsnämnder. Utskottet hänvisar till en kommande utredning.

Motionen

I motion 2015/16:1541 av Jörgen Warborn (M) hänvisas till Strålsäkerhetsutredningens slutbetänkande (SOU 2011:18) som har förslag på hur de lokala säkerhetsnämnderna vid de kärntekniska anläggningarna ska sättas samman. De lokala säkerhetsnämnderna är i dag sammansatta av lokala politiker från det geografiska område som utgör beredskapszon vid respektive kärnteknisk anläggning. Respektive kommun nominerar personer, och regeringen tillsätter nämnden.

Slutbetänkandet föreslår att sammansättningen av de lokala säkerhetsnämnderna ändras så att representanter för intresseorganisationer, t.ex. miljöorganisationer, ska kunna nomineras till nämnderna. Motionären menar att detta skapar en uppenbar risk för att nämnderna kan utvecklas till plattformar för olika sakpolitiska intresseorganisationer där frågan om ja eller nej till kärnkraft står i centrum. I en representativ demokrati är det allmänhetens ombud, de förtroendevalda, som är beslutsfattarna. Miljöorganisationerna har inte den rollen och kan därför inte heller ställas till svars för besluten. Detta är viktigt att framhålla när insynsnämnderna föreslås få ett utvecklat och förstärkt uppdrag, anför motionären. I stället föreslås i motionen en ordning som innebär att allmänheten och lokala miljöorganisationer ska bjudas in till vissa öppna möten så att möjlighet finns att ställa frågor om säkerhet och beredskap.

Vidare föreslås i slutbetänkandet att antalet ledamöter i respektive lokal säkerhetsnämnd minskas från nuvarande maximalt 13 till högst 9 ledamöter. När det gäller antalet ledamöter anser motionären att man bör beakta att de geografiska förhållandena skiljer sig åt mellan de olika nämnderna. En del kommuner har flera grannkommuner som berörs liksom grannregioner. Denna breda förankring försvåras när antalet ledamöter minskas. Antalet ledamöter i nämnderna bör kunna vara olika till antalet beroende på dessa förhållanden. Lämpligen anges antalet ledamöter till lägst 9 och högst 13, föreslår motionären.

Bakgrund

Tidigare behandling

Vad gäller sammansättningen av de lokala säkerhetsnämnderna vid de kärntekniska anläggningarna hänvisade utskottet i betänkande 2014/15:FöU6 till att Strålsäkerhetsutredningens betänkande (SOU 2011:18) höll på att beredas inom Regeringskansliet och att man inte ville föregripa denna eftersom den bl.a. behandlade just lokala säkerhetsnämnder. Det aktuella motionsyrkandet avstyrktes därmed.

Pågående arbete

Utskottet har inhämtat information från Miljö- och energidepartementet om att Strålsäkerhetsutredningen nu betraktas som färdigberedd inom Regeringskansliet. Utredningen ledde dels till ändringar i strålskyddsförordningen (1988:293) om ett förbud mot att utan tillstånd införa, tillverka, förvärva, inneha, använda, överlåta eller upplåta starka laserpekare (SFS 2013:1044), dels till att riksdagen kom att ställa sig bakom regeringens förslag till lag om ändring i strålskyddslagen (1988:220) i enlighet med proposition 2016/17:55. Därigenom blir det förbjudet fr.o.m. den 1 september 2018 att yrkesmässigt låta någon som inte har fyllt 18 år sola i ett kosmetiskt solarium.

Regeringen avser att inom kort fatta beslut om att tillsätta en utredning om att se över lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet, kallad kärntekniklagen, som bl.a. reglerar lokala säkerhetsnämnder.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är mot bakgrund av den kommande utredningen om att se över kärntekniklagen inte berett att vidta några ytterligare åtgärder för tillfället. Motionen avstyrks.

Oberoende härdkylning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandet om oberoende härdkylning. Utskottet hänvisar till redan vidtagna åtgärder.

Jämför reservationen (V).

Motionen

I motion 2016/17:2473 av Birger Lahti m.fl. (V) anförs att enligt ett beslut från Strålsäkerhetsmyndigheten ska svenska kärnkraftsbolag senast 2020 ha genomfört åtgärder för s.k. oberoende härdkylning, dvs. ett kylsystem som fungerar även om elen skulle slås ut. Detta är ett mycket viktigt krav, enligt motionärerna. De äldre reaktorerna som planeras att tas ur drift inom den närmsta framtiden ska dock få dispens från detta krav, och man ska då i stället sätta in ”kompensatoriska åtgärder”. Detta är en mycket märklig ordning, anförs det i motionen. När man kommit fram till att oberoende härdkylning är ett mycket viktigt krav för säkerheten på kärnkraftverken så borde detta krav även ställas på de äldsta och farligaste reaktorerna. Alla svenska reaktorer bör således omfattas av kravet på oberoende härdkylning, föreslås i motionen (yrkande 9).

Bakgrund

Tidigare behandling

I betänkande 2014/15:FöU6 uttryckte utskottet att det är godtagbart att det finns möjlighet att ge dispens för villkoren för en sådan härdkylning för de reaktorer som är på väg att tas ur drift så länge prövningen av ansökan om dispens inte visar att den kostnadsbesparing det innebär att inte fullt ut uppfylla kraven på oberoende härdkylning äventyrar den övergripande säkerheten för svenska kärnkraftverk. Det aktuella motionsyrkandet avstyrktes därmed.

Pågående arbete

Strålsäkerhetsmyndigheten beslutade i december 2014 om villkor för oberoende härdkylning vid kärnkraftverk, dvs. ett system med en oberoende kraftkälla som pumpar in vatten och som träder in om övriga kylsystem inte fungerar. De svenska kärnkraftverken ska senast 2020 ha ett oberoende system för kylning av reaktorhärden. Då den slutliga installationen tar tid att genomföra har myndigheten även beslutat om krav på att en övergångslösning ska vara genomförd senast den 31 december 2017. För de reaktorer som kraftbolagen ämnar ta ur drift de närmsta åren efter 2020 beslutades att bolagen kunde ansöka om ändring av villkoren på kraven att installera ett system för oberoende härdkylning (SSM2012-3023).

Utskottet har inhämtat information från Strålsäkerhetsmyndigheten om att alla de sex nuvarande reaktorer som ska vara kvar i kommersiell drift efter 2020 kommer att få ett oberoende system för kylning av reaktorhärden. De övriga tre reaktorer som i dagsläget är i kommersiell drift kommer att läggas ned 2017, 2019 respektive 2020. För dessa reaktorer har åtgärder vidtagits i likhet med övergångslösningarna för övriga reaktorer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar Strålsäkerhetsmyndighetens beslut om att de svenska kärnkraftverken senast 2020 ska ha ett oberoende system för kylning av reaktorhärden och att en övergångslösning ska vara genomförd senast 2017.

Utskottet anser att eftersom det vidtagits åtgärder för de tre snart nedlagda reaktorerna som motsvarar övergångslösningarna avseende övriga reaktorer och det inte längre är aktuellt att ge dispens för villkoren för härdkylning finns det inte skäl för riksdagen att vidta ytterligare åtgärder på området. Motionsyrkandet avstyrks.

Reservation

Oberoende härdkylning, punkt 3 (V)

av Stig Henriksson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2473 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 9.

Ställningstagande

Enligt ett beslut från Strålsäkerhetsmyndigheten ska svenska kärnkraftsbolag senast 2020 ha genomfört åtgärder för s.k. oberoende härdkylning, dvs. ett kylsystem som fungerar för reaktorer även om elen skulle slås ut. Detta är ett mycket viktigt krav. De äldre reaktorer som planeras att tas ur drift inom den närmsta framtiden ska dock kunna få dispens från detta krav, och man ska då i stället sätta in ”kompensatoriska åtgärder”. Detta är en mycket märklig ordning, anser jag. När man kommit fram till att oberoende härdkylning är ett mycket viktigt krav för säkerheten på kärnkraftverken borde detta krav även ställas på de äldsta och farligaste reaktorer. Jag anser att alla svenska reaktorer bör omfattas av kravet på oberoende härdkylning. Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänna detta för regeringen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2016/17:157 Ökad kärnsäkerhet:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:973) om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet.

Motion från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:1541 av Jörgen Warborn (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inför en eventuell proposition på området ska motionens intentioner om LSN-sammansättning beaktas och tillkännager detta för regeringen.

Motion från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:2473 av Birger Lahti m.fl. (V):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla svenska reaktorer bör omfattas av kravet på oberoende härdkyllning och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet²

dels att 2, 4, 5, 10–10 b, 11–13, 19, 20 och 25 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 3 a och 16 a §§, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*2 §³

I denna lag avses med

1. kärnteknisk anläggning:

a. anläggning för utvinning av kärnenergi (kärnkraftsreaktor),

b. annan anläggning i vilken en självunderhållande kärnreaktion kan ske, såsom forskningsreaktor,

c. anläggning för utvinning, framställning, hantering, bearbetning, förvaring som avses bli bestående (slutförvaring) eller annan förvaring (lagring) av kärnämne, och

d. anläggning för hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av kärnavfall,

2. kärnämne:

a. uran, plutonium eller annat ämne som används eller kan användas för utvinning av kärnenergi (kärnbränsle) eller förening i vilken sådant ämne ingår,

I denna lag avses med

1. kärnteknisk anläggning:

a) anläggning för utvinning av kärnenergi (kärnkraftsreaktor),

b) annan anläggning i vilken en självunderhållande kärnreaktion kan ske, såsom forskningsreaktor,

c) anläggning för utvinning, framställning, hantering, bearbetning, förvaring som avses bli bestående (slutförvaring) eller annan förvaring (lagring) av kärnämne, och

d) anläggning för hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av kärnavfall,

2. kärnämne:

a) uran, plutonium eller annat ämne som används eller kan användas för utvinning av kärnenergi (kärnbränsle) eller förening i vilken sådant ämne ingår,

¹ Jfr rådets direktiv 2009/71/Euratom av den 29 juni 2009 om upprättande av ett gemenskapsramverk för kärnsäkerhet vid kärntekniska anläggningar, i lydelsen enligt rådets direktiv 2014/87/Euratom.

² Lagen omtryckt 1992:1536.

³ Senaste lydelse 2010:948.

b. torium eller annat ämne som är ägnat att omvandlas till kärnbränsle eller förening i vilken sådant ämne ingår, och

c. använt kärnbränsle som inte har placerats i slutförvar,

3. kärnavfall:

a. använt kärnbränsle som har placerats i slutförvar,

b. radioaktivt ämne som har bildats i en kärnteknisk anläggning och som inte har framställts eller tagits ur anläggningen för att användas i undervisnings- eller forskningssyfte eller för medicinska, jordbrukstekniska eller kommersiella ändamål,

c. material eller annat som har tillhört en kärnteknisk anläggning och blivit radioaktivt förorenat samt inte längre ska användas i en sådan anläggning, och

d. radioaktiva delar av en kärnteknisk anläggning som avvecklas,

4. permanent avstängd kärnkraftsreaktor: en kärnkraftsreaktor där verksamheten med elproduktion har upphört och inte kommer att återupptas eller en reaktor som inte har levererat el till elnätet de senaste fem åren,

5. kärnteknisk utrustning:

a. utrustning eller material som särskilt har konstruerats eller ställts i ordning för bearbetning, användning eller framställning av kärnämne, och

b. utrustning eller material som kan användas för framställning av kärnladdningar.

b) torium eller annat ämne som är ägnat att omvandlas till kärnbränsle eller förening i vilken sådant ämne ingår, och

c) använt kärnbränsle som inte har placerats i slutförvar,

3. kärnavfall:

a) använt kärnbränsle som har placerats i slutförvar,

b) radioaktivt ämne som har bildats i en kärnteknisk anläggning och som inte har framställts eller tagits ur anläggningen för att användas i undervisnings- eller forskningssyfte eller för medicinska, jordbrukstekniska eller kommersiella ändamål,

c) material eller annat som har tillhört en kärnteknisk anläggning och blivit radioaktivt förorenat samt inte längre ska användas i en sådan anläggning, och

d) radioaktiva delar av en kärnteknisk anläggning som avvecklas,

5. kärnteknisk utrustning:

a) utrustning eller material som särskilt har konstruerats eller ställts i ordning för bearbetning, användning eller framställning av kärnämne, och

b) utrustning eller material som kan användas för framställning av kärnladdningar, och

6. radiologisk nödsituation: en plötsligt inträffad händelse som

a) inbegriper en strålkälla,

b) har medfört eller kan befaras medföra skada, och

c) kräver omedelbara åtgärder.

3 a §

En kärnteknisk anläggning ska konstrueras, lokaliseras, uppföras, tas i drift, drivas och avvecklas så att radiologiska nödsituationer

undviks och, om en radiologisk nödsituation ändå inträffar, att konsekvenserna av nödsituationen kan hanteras.

4 §⁴

Säkerheten vid kärnteknisk verksamhet *skall* upprätthållas genom att de åtgärder vidtas som krävs för att

1. förebygga fel i utrustning, felaktig funktion hos utrustning, felaktigt handlande, sabotage eller annat som kan leda till en radiologisk olycka, och

2. förhindra olovlig befattning med kärnämne eller kärnavfall.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om åtgärder som avses i första stycket.

Säkerheten vid kärnteknisk verksamhet *ska* upprätthållas genom att de åtgärder vidtas som krävs för att

1. förebygga fel i utrustning, felaktig funktion hos utrustning, felaktigt handlande, sabotage eller annat som kan leda till en radiologisk nödsituation samt begränsa och fördröja utsläpp av radioaktiva ämnen om en nödsituation ändå inträffar,

2. i ett tidigt skede av en radiologisk nödsituation förhindra sådana utsläpp av radioaktiva ämnen som skulle medföra att skyddsåtgärder måste vidtas utanför den kärntekniska anläggningen men inte kommer att kunna vidtas på grund av tidsbrist,

3. förhindra sådana stora utsläpp av radioaktiva ämnen som skulle medföra att skyddsåtgärder måste vidtas och inte kan begränsas i tid och rum, och

4. förhindra olovlig befattning med kärnämne eller kärnavfall.

5 §⁵

För kärnteknisk verksamhet krävs tillstånd enligt denna lag. Frågor om tillstånd prövas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Det är förbjudet att utan tillstånd enligt denna lag bedriva kärnteknisk verksamhet. Frågor om tillstånd prövas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

⁴ Senaste lydelse 2006:339.

⁵ Senaste lydelse 2006:339.

Endast om det har godkänts av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får

1. en tillståndshavare uppdra åt någon annan att vidta åtgärder som enligt denna lag skall utföras av tillståndshavaren, och

2. en uppdragstagare som avses i 1 uppdra åt någon annan att vidta åtgärder som uppdraget omfattar.

Om ett uppdrag har godkänts enligt andra stycket, skall även uppdragstagaren anses som tillståndshavare vid tillämpning av 17–29 §§ såvitt avser de åtgärder som godkännandet omfattar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag eller i det enskilda fallet ge dispens från kravet på godkännande som avses i andra stycket 1.

10 §⁶

Den som har tillstånd till kärnteknisk verksamhet ska svara för att de åtgärder vidtas som behövs för

1. att med hänsyn till verksamhetens art och de förhållanden under vilka den bedrivs upprätthålla säkerheten,

Den som har tillstånd till kärnteknisk verksamhet ansvarar för säkerheten i verksamheten och ska

1. fortlöpande och systematiskt värdera, verifiera och, så långt det är möjligt och rimligt, förbättra säkerheten i verksamheten och vid anläggningar där verksamheten bedrivs med hänsyn till

a) de förhållanden under vilka verksamheten bedrivs,

b) hur utrustningar och anläggningar påverkas av drift och ålder,

c) erfarenheter från verksamheten och liknande verksamheter, och

d) utvecklingen inom vetenskap och teknik,

2. vidta de åtgärder som anges i 4 § med hänsyn till de förhållanden under vilka verksamheten bedrivs,

⁶ Senaste lydelse 2010:948.

2. att på ett säkert sätt hantera och slutförvara *i verksamheten uppkommet* kärnavfall eller *däri uppkommet* kärnämne som inte används på nytt, *och*

3. att på ett säkert sätt avveckla och riva anläggningar *i vilka verksamheten inte längre ska bedrivas* till dess att all verksamhet vid anläggningarna har upphört och allt kärnämne och kärnavfall placerats i ett slutförvar som slutligt förslutits.

Den som har tillstånd till kärntechnisk verksamhet ska i samband med olyckstillbud, hot eller annan liknande omständighet snarast till den myndighet som avses i 16 § lämna sådana upplysningar som har betydelse för bedömningen av säkerheten.

3. *vidta de åtgärder som behövs för att på ett säkert sätt hantera och slutförvara kärnavfall eller kärnämne som inte används på nytt, om avfallet eller ämnet har uppkommit i verksamheten,*

4. *vidta de åtgärder som behövs för att på ett säkert sätt avveckla och riva anläggningar som verksamheten inte längre ska bedrivas i till dess att all verksamhet vid anläggningarna har upphört och allt kärnämne och allt kärnavfall placerats i ett slutförvar som slutligt förslutits, och*

5. *i samband med en radiologisk nödsituation, ett hot eller en annan liknande omständighet snarast till den myndighet som avses i 16 § lämna sådana upplysningar som har betydelse för bedömningen av säkerheten och, om händelsen avser en kärnkraftsreaktor, överföra värden för processparametrar för reaktorn.*

10 a §⁷

Den som har tillstånd att inneha eller driva en kärntechnisk anläggning ska minst vart tionde år göra en helhetsbedömning av *anläggningens säkerhet och strålskydd. Bedömningen ska göras med hänsyn till utvecklingen inom vetenskap och teknik. Den ska innehålla analyser och redogörelser av*

1. *på vilket sätt anläggningens konstruktion, funktion, organisation och verksamhet uppfyller kraven i denna lag, miljöbalken och strålskyddslagen (1988:220) samt föreskrifter och villkor som har beslutats med stöd av dessa lagar, och*

2. *förutsättningarna för att dessa föreskrifter och villkor ska kunna uppfyllas fram till nästa helhetsbedömning.*

Den som har tillstånd att inneha eller driva en kärntechnisk anläggning ska minst vart tionde år göra en *ny systematisk helhetsbedömning av säkerheten och strålskyddet och hur dessa uppfyller kraven enligt denna lag, strålskyddslagen (1988:220) och miljöbalken och enligt föreskrifter som har meddelats och villkor som har beslutats med stöd av dessa lagar.*

⁷ Senaste lydelse 2010:948.

I helhetsbedömningen ska tillståndshavaren ta ställning till hur säkerheten och strålskyddet kan upprätthållas och förbättras fram till nästa helhetsbedömning eller till dess att anläggningen har avvecklats. Särskild hänsyn ska tas till de omständigheter som anges i 10 § 1 a–d.

Helhetsbedömningen och de åtgärder som *denna* föranleder ska redovisas till den myndighet som avses i 16 §.

Helhetsbedömningen och de åtgärder som *den* föranleder ska redovisas till den myndighet som avses i 16 §.

10 b §⁸

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela *ytterligare* föreskrifter om

1. *innehållet* i en bedömning enligt 10 a §, och

2. att en bedömning enligt 10 a § av säkerhetsskäl ska göras oftare än vart tionde år.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. *åtgärder som ska vidtas och information som ska lämnas för att uppfylla kraven i 10 §,*

2. *hur* en bedömning enligt 10 a § ska göras, och

3. att en bedömning enligt 10 a § av säkerhetsskäl ska göras oftare än vart tionde år.

11 §

Den som har tillstånd att inneha eller driva en kärnkraftsreaktor *skall, utöver vad som sägs i 10 §,* svara för att den allsidiga forsknings- och utvecklingsverksamhet bedrivs som behövs för att *vad* som föreskrivs i 10 § 2 och 3 *skall* kunna fullgöras.

Den som har tillstånd att inneha eller driva en kärnkraftsreaktor *ska* svara för att den allsidiga forsknings- och utvecklingsverksamhet bedrivs som behövs för att *det* som föreskrivs i 10 § 3 och 4 *ska* kunna fullgöras.

12 §⁹

Den som har tillstånd att inneha eller driva en kärnkraftsreaktor *skall* i samråd med övriga reaktorinnehavare upprätta eller låta upprätta ett program för den allsidiga forsknings- och utvecklingsverk-

Den som har tillstånd att inneha eller driva en kärnkraftsreaktor *ska* vart tredje år i samråd med övriga reaktorinnehavare upprätta eller låta upprätta ett program för den allsidiga forsknings- och utveck-

⁸ Senaste lydelse 2010:948.

⁹ Senaste lydelse 1992:1536.

samhet och de övriga åtgärder som anges i 10 § 2 och 3 och 11 §. Programmet skall dels innehålla en översikt över samtliga åtgärder som kan bli behövliga, dels närmare ange de åtgärder som avses bli vidtagna inom en tidrymd om minst sex år. Programmet skall vart tredje år insändas till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer för att granskas och utvärderas. I samband med granskningen och utvärderingen får sådana villkor ställas upp som behövs avseende den fortsatta forsknings- och utvecklingsverksamheten.

lingsverksamhet och de övriga åtgärder som ska vidtas enligt 10 § 3 och 4 och 11 §. Programmet ska dels innehålla en översikt över samtliga åtgärder som kan bli behövliga, dels närmare ange de åtgärder som avses bli vidtagna inom en tidrymd om minst sex år. Programmet ska skickas till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer för att granskas och utvärderas. I samband med granskningen och utvärderingen får de villkor ställas som behövs för den fortsatta forsknings- och utvecklingsverksamheten.

13 §¹⁰

Den som har tillstånd till kärnteknisk verksamhet är skyldig att

1. svara för kostnaderna för de åtgärder som avses i 10–12 §§, och
2. ha en organisation för verksamheten med ekonomiska, administrativa och personella resurser som är tillräckliga för att kunna fullgöra

a) de åtgärder som avses i 10–12 §§,
b) åtgärder som följer av villkor eller föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag, och

c) skyddsåtgärder i händelse av driftstörningar eller haverier i anläggningen.

Den som har tillstånd till kärnteknisk verksamhet ska

1. svara för kostnaderna för de åtgärder som avses i 10–12 §§, och
2. ha en organisation för verksamheten med ekonomiska, administrativa och personella resurser som är tillräckliga för att kunna fullgöra
a) de åtgärder som avses i 10–12 §§,
b) åtgärder som följer av villkor som har beslutats eller föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag,

c) skyddsåtgärder i händelse av driftstörningar eller haverier i anläggningen, och

3. i fråga om entreprenörer som vidtar åtgärder på uppdrag av tillståndshavaren, och i fråga om sådana entreprenörers underentreprenörer, säkerställa att de har de personella resurser med lämpliga kvalifikationer och färdigheter som krävs för att tillståndshavaren ska kunna fullgöra sina skyldigheter.

I fråga om skyldighet för tillståndshavare att svara för vissa kostnader som staten har och säkerställa finansieringen av de kostnader som avses i första stycket finns bestämmelser i lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet.

¹⁰ Senaste lydelse 2010:948.

16 a §

Den som har tillstånd till en kärnteknisk verksamhet ska ge tillsynsmyndigheten möjlighet till insyn i och granskning av hur säkerhetskraven följs i fråga om uppgifter som utförs av leverantörer eller deras underleverantörer eller av entreprenörer, underentreprenörer eller andra uppdragstagare.

19 §¹¹

Den som har tillstånd att driva en sådan kärnteknisk anläggning som avses i 2 § 1 a eller 1 b eller en anläggning för framställning, hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av kärnämne eller kärnavfall är skyldig att ge lokal säkerhetsnämnd, som regeringen bestämmer, insyn i säkerhets- och strålskyddsarbetet vid anläggningen.

Den som har tillstånd att driva en sådan kärnteknisk anläggning som avses i 2 § 1 a eller b eller en anläggning för framställning, hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av kärnämne eller kärnavfall ska

1. ge den lokala säkerhetsnämnd som regeringen bestämmer insyn i säkerhets- och strålskyddsarbetet vid anläggningen, och

2. se till att arbetstagarna och allmänheten har tillgång till information om säkerheten vid anläggningen vid normala driftförhållanden.

Ytterligare bestämmelser om skyldighet att lämna underrättelser och information finns i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och i föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen.

20 §

Insynen skall göra det möjligt för nämnden att inhämta information om det säkerhets- och strålskyddsarbete som har utförts eller planeras vid en anläggning som avses i 19 § och ställa samman material för att informera allmänheten om detta arbete.

Insynen enligt 19 § första stycket 1 ska göra det möjligt för den lokala säkerhetsnämnden att få information om det säkerhets- och strålskyddsarbete som har utförts eller planeras vid anläggningen och ställa samman material för att informera allmänheten om detta arbete.

¹¹ Senaste lydelse 1992:1536.

25 §¹²

Till böter eller fängelse i högst två år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bedriver kärnteknisk verksamhet utan tillstånd enligt 5 § första stycket eller 5 a § första stycket,

2. åsidosätter sin anmälningsskyldighet enligt 7 a–7 c §§, *eller*

3. åsidosätter villkor *eller föreskrifter som meddelats* med stöd av denna lag.

2. åsidosätter sin anmälningsskyldighet enligt 7 a–7 c §§,

3. åsidosätter villkor *som har beslutats* med stöd av denna lag, *eller*

4. åsidosätter *föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av denna lag.*

Den som i övrigt med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot 10 § första stycket döms till böter eller fängelse i högst två år.

Den som i övrigt med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot 10 § första stycket *1, 2, 3 eller 4* döms till böter eller fängelse i högst två år.

Ansvar ska inte dömas ut enligt denna paragraf, om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 40 § atomansvarighetslagen (1968:45).

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2017.

¹² Senaste lydelse 2010:948.

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:973) om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet

Härigenom föreskrivs att 25 § lagen (1984:3) i stället för lydelsen enligt lagen (2010:973) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 §¹

Till böter eller fängelse i högst två år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bedriver kärnteknisk verksamhet utan tillstånd enligt 5 § första stycket eller 5 a § första stycket,

2. åsidosätter sin anmälningsskyldighet enligt 7 a–7 c §§, *eller*

3. åsidosätter villkor *eller föreskrifter som meddelats* med stöd av denna lag.

2. åsidosätter sin anmälningsskyldighet enligt 7 a–7 c §§,

3. åsidosätter villkor *som har beslutats* med stöd av denna lag, *eller*

4. åsidosätter *föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av denna lag.*

Den som i övrigt med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot 10 § första stycket döms till böter eller fängelse i högst två år.

Den som i övrigt med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot 10 § första stycket *1, 2, 3 eller 4* döms till böter eller fängelse i högst två år.

Ansvar ska inte dömas ut enligt denna paragraf, om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 57 § lagen (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor.

¹ Senaste lydelse 2010:948.